

IZR. TANÜGYI ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: CSAJÁGI BÉLA.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület. —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen
jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Tolnai J. Béla egyesületi pénztárosához (VII.,
Óvoda-utca 5. szám alá) küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

Tartalom: Vezércikk: ☉ — Tudomány-e a pädagogia vagy műelmélet: Goldberger Simon.
— A kisedóvás viszonya a népoktatáshoz: Berger Benő. — Az igazság érdekében:
Bányai Jakab. — Teendők II.: Schön Bernát. — Könyvismertetés: Mandl B. — Egyesületi
élet. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

Budapest, 1893. május 1.

Nagyok, ideálisak az eszmék, melyeket egyesületünk maga elé tűzött. Megvalósításukon egy negyedszázadon át száz meg száz elme, száz meg száz kéz dolgozott. A munka, melyet elvégeztünk, lassu, fárasztó volt és csodával éppen nem határos. Minden talpalatnyi föld, melyet eszméinknek megszerztünk, véres verejtékünk árán vétetett meg. De ne évődjünk e sivár, szinte megdöbbentő tapasztalaton. A kezdet nehézségein régóta túl estünk, immár derekán állunk a hegynek. Eredményeket konstatálhatunk, fényes, ékesen szóló eredményeket, melyek nemcsak búsásan kárpótolnak a megtett ut nehézségeiért, de újabb reményekre is jogosítanak. Tapasztalatokban gyárapodva, hitben megerősödve, erónk és akaratumk tudatában semmi sem nehéz és mi, az országos izr. tanítóegyesület, is bizton és joggal várhatjuk eszméinknek teljes diadalra jutását.

Az Istenben boldogult Szántó E'ezár halálával az elnöki széken bekövetkezett személyváltozás okot és módot nyujt arra, hogy buzdulás és okulás céljából felelevenítsük azon általános érdekű eszméket, melyeknek Értesítőnk szolgálatában áll. Mondanunk sem kell, hogy ez eszmék kölcsönkért eszmék, mindegyikét első sorban egyesületünk irta zászlajára. Értesítőnk ennél fogva csak vezetője lehet szellemi életünknek, eszköz arra, hogy törekvéseinknek és óhajtásainknak mihamarább érvényt szerezzünk.

Értesítőnk első sorban kiváló adminisztratív fontossággal bír. Képet nyujt minden egyes, kisebb és nagyobb mozgalomról, mely egyesületünk kebelében megindul. A központi választmányt foglalkoztató ügyeket közvetíti a nyilvánossággal, hiven reprodukálva az üléseknek minden egyes mozzanatát. Ilyformán jegyzőkönyvet ad vidéki tagtársaink kezébe, kik a választmány működésével szemben e réven az ellenőrzésnek legkényelmesebb és mégis legbiztosabb módját gyakorolhatják.

Valóban e látszólag semmit nem mondó, de alapjában véve óriási fontossággal bíró szolgálat egyedül is életképessé tenné közlönyünket. Pedig sokkal

fontosabb feladat vár reá akkor, midőn a felekezeti tanügy érdekében kell sikra szállnia. Az előitéletek még mindig fogva tartanak bizonyos lelkeket. A modern paedagogia szelleme még nem hatolt el mindenüvé és különösen felekezetünk erősen konzervatív hívei között igen sokan vannak, kik nemcsak hogy elzárkóznak eszméinknek jótékony befolyása elől, de határozottan ellenséges állást foglalnak el velünk szemben, fennen hirdetve azt, hogy működésünk a zsidóság eszméinek szegi szárnyát. S bár, prófétai szellem nélkül is, megjósolhatjuk, hogy ez előitéletek előbb-utóbb olyan sorsra jutnak, mint a regebeli Saturnus, kinek önönmagát kellett felfalnia, jelenleg nehéz, szinte fájdalmas szerepre vagyunk velők szemben kárhóztatva. De kötelességünket azért nem áldozzuk fel egyéni érzelmeinknek, annál kevésbbé, mivelhogy mi nem az előitéletek fanatikus hívei ellen, de saját jogaink védelmére fogunk fegyvert. E jogokat, melyeket hivatásunk adott kezünkbe, utolsó csepp vérünkig készek vagyunk védelmezni. S mert küzdelmünkben nem fogunk lan- kadni, hiszszük és reméljük, hogy a modern paedagogia és a zsidóság hagyományos szellemének kettős épülete a nemzeti eszmék szilárd, meg nem ingat- ható bázisára fektetve, rövid idő multán fel fog épülni.

A felekezeti tanügyre irányuló eszméket az Értesítő mindig lelkesen han- goztatta. Különös figyelmébe vette az eszmék leghathatósabb eszközét, könyv- kiadványainkat, melyek ilyformán szellemi és anyagi életünk legfontosabb té- nyezői. E könyvekben raktuk le egyesületünknek erkölcsi alapjait, bennök teremtettük meg azt a láthatatlan kapcsot, mely hazánk zsidó felekezetü nép- iskoláit egy, többé-kevésbbé, egységes szervezetté fűzte és általok adatott meg nekünk a szép és dicső feladat: letörülni a könyüt elhunyt társaink gyászba- borult özvegyei és elhagyott árvái szeméről.

Egy negyedszázad munkája által kivivott ez eredményeket tekintve, a paedagogiai szempontból is kiválóan méltánylandó e sikerekre visszapillantva, az Értesítő büszkén és kétségkivül joggal mondhatja: Quorum ego magna pars fui. De nem akarjuk a magunk fonta borostyánnal övezni homlokunkat, sietünk annak a kijelentésével, hogy egyesületünk minden egyes tagjának érdeme van vállalatunk sikereiben, a minthogy mindnyájunknak a jövőben is azon kell lennünk, hogy szellemi és fizikai erőnktől telhetően vegyünk részt azon cél megvalósításában, melyet az akadályok kissé szomorú előérzetében, de mégis büszkén irtuk fel zászlónkra, hogy t. i. a haza minden zsidó fele- kezetü népiskolája a mi erkölcsi eszméink emlőjén nőjjön nagyra.

Röviden, főbb vonásaiban kívántuk csak feltüntetni azon eszmekört, melyben multunk, jelenünk és jövőnk, minden reményünk és minden büsz- keségünk egyesítve van. Be akartuk bizonyítani, hogy felekezeti tanügyünk immár teljesen asszimilálódott a nemzeti tanügygyel, melynek egyik jelentékeny tényezője. S bár nem voltunk, nem is leszünk azon, hogy magunkat a hazai és külföldi testvéregyesületekkel riválításba tegyük, a mi egyesületünkről annyit mégis elmondhatunk, hogy a maga kis országában a legszebbet, a legjobbbat, a legmaradandóbbat alkotta, a mire vallásos gondolkozás és hazafias érzés valaha képes volt.

Nem áltatjuk magunkat azzal, hogy Értesitőnk a paedagogiának nagy

szolgálatokat tett. Nem voltunk, nem is lehetünk vezérei azon általános nemzeti mozgalmaknak, melyek a modern paedagogia terén felbukkanó egy-egy eszmét követni szoktak. De maguk ez eszmék igenis méltatásra találtak nálunk, a mint hogy általában minden tapasztalaton alapuló, üdvös ujitást készséggel vettünk pártfogásba.

Tehettük ezt annál inkább, mivel a legkülönbözőbb iskolákban működő és jó névvel bíró tagtársaink e célra szives közreműködésüket megígérték s mert a paedagogiai élet egyes kitünőségei, kiket tagjaink sorában van szerencsénk tisztelni, sohasem késtek bölcs tanácsaikkal bennünket utbaigazítani. Az eredmények, melyeket e téren elértünk, kisszerűek, jelentéktelenek és a paedagogia fejlődését csak részben segítették elő. A jövőben azon leszünk, hogy e tekintetben javulás álljon be. Adminisztratív dolgaink — hál' Istennek — rendezettebbek, lokális érdekű ügyek lassanként leszorulnak lapunk hasábjairól. A mennyiben törekvéseink őszinteségében és kartársaink rokonszenvében bizhatunk, az Értesítő rövid idő múltán a jeles paedagogiai szaklapok nivójára fog emelkedni.

Ezen imént vázolt eszmék szolgálatában lapunk sohasem mulasztotta el az egyesület tagjai közt az összetartozás érzetét terjeszteni. A szerény cikkek és igénytelen közlemények végén mindig felcsendült az intó avagy biztató refrain, mely a csüggedőket a multa utalta, a kitartókat a jövővel kecsegtette. A küzdelmek előestéjén olyan szerepet vitt, minőt a jó vezér szokott harczba induló katonáival szemben elvállalni: buzdított, lelkesített, meleg szeretettel, kötelességtudással. Zászlója köré gyűjtötte hiveit s miután a jelszót kiadta, ő maga volt, ki először harczba indult.

Midőn a bekövetkezett elnökváltozás alkalmából az egyesület új küzdelmek elé néz, az Értesítő ismét kötelességének tartja lelkesítő szavát felemelni: Magyarországi zsidó tanítók, tömörüljetez ide zászlónk alá! Testvéri szeretettel kérünk benneteket, legyetek hivek az eszmékhez, melyekhez fel esküdtetek, kitartók a küzdelemben, melynél szebbet, melynél dicsőbbet még nem viselt ember. Szeressétek egymást forrón, hiven, igazán, olyan szeretettel, melynek vihar és vész, bú és baj meg nem árthat. Hisszük és reméljük, hogy a mit fáradsággal kezdtünk és szeretettel folytattunk, azt nemsokára dicsőséggel fogjuk befejezni!

Addig is elmondhatjuk a nagy költővel:

És vissza nem foly az időnek árja,
Előre duzzad feltarthatlanul;
Csak szélein marad veszteg hinárja
S partján a holt viz hátrakanyarul,
Bizvást, mi benn vagyunk a fősodorban,
Veszhet közülünk még talán nem egy,
De szállva im elsők között a sorban
Vásznunk dagad, hajónk előre megy!

Tudomány-e a pädagogia vagy műelmélet?

Dr. Weygoldt eredeti német dolgozata után.

Azon kérdés, vajjon a pädagogia, melynek szolgálatában állunk, tudomány-e vagy műelmélet, azaz művészetre való tanítás-e, a kettő együttvéve-e, vagy egyik sem: már régen foglalkoztatja a művelt nemzetek nagy gondolkozóit. Ha meghallgatjuk azon nagy férfiakat, a kik az elmúlt száz évben ezen kérdésben nyilatkoztak, akkor az ellenmondások egész sorával állunk szemben. Hegel a pädagogiát azon művészetnek tartja, melylyel az embereket erkölcsösökké kell tenni. A szellemes Schleiermacher pädagogiai felolvasásaiban azt mondja, hogy a nevelés elmélete szoros összeköttetésben áll az etikával és hogy ehhez alkalmazkodó műelméletet képez. Más helyen pedig azt mondja, hogy a pädagogia és a politika viszonyban állnak egymással és etikai tudományt képeznek. A méltán annyira dicsért Herbart-iskola pedig tudományos pädagogiáról beszél. Waitz csak a nevelés céljainak kérdésében tartja a pädagogiát tudománynak, a többi kérdésekben pedig szintén műelméletnek nevezi. Németország legnagyobb bölcsésze: Kant, pädagogiai felolvasásaiban mindig a nevelés művészetéről beszél, de hozzáteszi, hogy ezen művészetet tudománnyá kell változtatni.

Ezen idézetekből látjuk, hogy a pädagogiát tudománynak valló hit éppen nem általános, sőt a legkiválóbb bölcsészek és pädagogusok is jó távol állanak ezen gondolattól. Miután tehát e fontos kérdés még megoldásra vár, nem lesz meddő dolog vele érdemileg foglalkozni.

E végből mindenekelőtt tudnunk kell azt, hogy mi a tudomány és mi a művészet?

A tudomány mindig a lét világára van irányítva, annak lényegét és törvényeit igyekszik szellemileg felfogni és fogalmakban megmagyarázni. A tudományossághoz tehát két dolog tartozik. Először a létező valamelyik ágának alapos ismerete, másodsor ezen ismeret feldolgozása, rendszeresítése és csoportosítása. Ezen értelemben foglalkozik pl. a filozofia kizárólag a lét elveivel; a logika azon szabályokkal, a melyek a gondolkozást szabályozzák; a fizika pedig a természeti tüneményekkel, ezek okaival s törvényeivel.

A művészet nem a létező, hanem a leendővel foglalkozik. Célja nem az adottnak, a meglevőnek megismertetése, hanem valami újnak teremtése; ereje nem a tudásban, hanem a képességben, nem a tehetségben, hanem a teremtő erőben rejlik. A művészet ama, a tökélyig emelt, ügyesség, mely valamely becses tartalmat tökéletes alakban lelki vagy testi szemeink elé állít.

A tudomány és művészet tehát ép úgy feladatukra, mint eszközeikre nézve sokban különböznek egymástól. De az ellentét köztük nem oly nagy, hogy egymást kölcsönösen ki nem egészíthetnék.

Habár nagy tudomány és kiváló művészi képesség vajmi ritkán egyesült volt egy és ugyanazon személyben, összetartozandóságuk nyilvánvaló, mert Plato szerint mindkettő egy és ugyanazon lelki hangulatból, a lelkesülésből ered; az emberi szellem azon kívánságán alapszanak, hogy a lét világát megismerve és utánózva, azt magukba felvegyék és annak uraivá legyenek. Egymagában sem a tudomány, sem a művészet nem képezik az emberiség legbecsesb birtokát, csak együttvéve s csak úgy illik rájuk Cicerónak a filozofiára mondott szavai, hogy »a legnagyobb, legszebb és legnemesebb, melylyel az Istenek az embert megajándékozták.

Miután így a tudomány és művészet fogalmát és körét meghatároztuk, különbséget kell tennünk a pädagogia gyakorlati és elméleti része között, vagyis egyrészt meg kell különböztetni azon cselekvést, a melyet a pädagogia a nevelendő gyermekén véghezvisz és másrészt ezen cselekvés fogalmi magyarázatát és előadását.

Beszéljünk először a gyakorlati pädagogiáról, a tulajdonképeni tanításról. A tanítónak gyermekekkel, tehát kiskorúakkal van dolga, vagyis olyanokkal, a kiknek gondolkozása még fejletlen és akaratuk nem önálló. A tanító feladata ezen fejletlen gondolkozást gyakorolni, ezen ingadozó akaratot megerősíteni; még pedig addig, míg bizonyos szellemi önállóságra, nagykorúságra szert nem tett. Ezen eljárás tehát semmi esetre sem tudományos vizsgálódást igénylő, hanem képző, alakító, teremtő, tehát művészi cselekvés. A jelenleg uralkodó felfogás szerint a nevelés alapja körülbelül a 18. évben, v. i. a gymnasiumi tanítás bevégeztével van letéve. Az egyetem látogatója nem tanuló többé, hanem egyetemi polgár, kiről szellemi s erkölcsi nagykorúságot tételeznek fel. Az egyetemi tanár nem foglalkozik neveléssel, csak az emberi tudomány előadásával, működése tisztán tudományos. A gymnasium és reáliskola felső osztályaiban, valamint a szakiskolákban is a tanító működése már annyiban közeledik a tudományossághoz, a mennyiben a nevelői mozzanat háttérbe szorúl és a tantárgyak rendszeresebb, behatóbb előadása a főcél. A népiskolában tudományról szó sem lehet. s így ez, valamint a nép nagy zömének nevelése: művészet. Ezen nézet alig talál ellenmondásra, hisz minden nevesebb bölcész és pädagogus is így gondolkozik. Csak az képezhetné a vita tárgyát, hogy mikép lehet a pädagogiát mint művészetet, a többi művészetek keretébe illeszteni. De a megoldás itt sem nehéz. A pädagogia feladata tanítványaival a szépnek s igaznak, még inkább, sőt tán első sorban, a jónak eszméjét megismertetni, természetes tehát, hogy nem a szépművészetekhez, hanem az ethikai művészetekhez fogjuk sorolni.

Miután a gyakorlati pädagogia lényegét röviden megbeszéltük, áttérünk az elméleti pedagógia fejtegetésére, hol a legellentétebb vélemények özönével találkozunk. Az elméleti pädagogia nem a nevelés művészete, hanem a nevelés és tanítás művészetére való oktatás, röviden: műelmélet (Kunstlehre). De éppen ezen tanról állítják s bizonyítják érvekkel, hogy valóságos tudomány.

Vizsgáljuk meg közelebbről a dolgot.

Előbb mondtuk, hogy a tudományossághoz két dolog szükséges: az alapos tudásnak bizonyos összege, s ezen tudásnak rendszeres feldolgozása és csoportosítása. Az utóbbi, t. i. a rendszer és csoportosítás mai elméleti pädagogiánkban tényleg meg van. Ha a létező pädagogiai encyklopädiákat, nagyobb szabású neveléstanokat és az u. n. tudományos pädagogia szerkezetét vizsgáljuk, akkor be kell vallanunk, hogy ezek a tudomány egyik említett követelésének, t. i. a rendszerességnek, tökéletesen megfelelnek. Egészen másképen állunk azonban a második kellekkel: a biztos tudással. Ha nyíltak és igazak akarunk lenni — és minden körülmények között azoknak kell lennünk — sajnosan kell megvallanunk, hogy a pädagogia még mai napság is merész hypotézisek és egyéni nézetek versenytere. Egyetlen példa képes állításunkat beigazolni.

Ha azt kérdezzük, hogy melyik azon cél, mely felé tanítványainkat a nevelés és oktatás által vezetnünk kell, akkor Spener pietismusa a jámborságot, Rousseau a természetességet, Basedow a polgári hasznavehetőséget, Trapp a boldogságot, Szeiler az önnevelésre való képességet, Pestalozzi erőinknek harmonikus kiképzését, Palmer az Istenhez való hasonlatosságot, Rein pedig az akarat erkölcsi képzését fogja hangoztatni. Tehát még a leg-sarkalatosabb kérdésre, vagyis arra, hogy mit akarunk a nevelés által elérni, még arra sem bírunk határozott feleletet adni.

Igaz, azt lehetne ellenünk felhozni, hogy mivel az elméleti pädagogia a pszichológiára és ethikára támaszkodik, magában is tudomány. De akkor azon következtetés is igaz volna, hogy miután a kertészet a botanica ismeretén alapszik, a kertészet is tudomány. Eddig azonban még senkinek sem

jutott eszébe erre következtetni. Elfogadnók ezen érvet, ha a psychologia és az ethika ma már biztos tudás rendszere volna. De egyik sem az. Melyik ethika legyen pl. a nevelés alapja? Tán a bölcsészeti, vagy theologiai ethika? Számos válfaja közül melyiket választjuk? Vagy melyik psychologia legyen a nevelés kiindulási pontja? Az ókori psychologia, mely a három lelki tulajdonsággal, Schoppenhaueré, mely a két lelki képességgel foglalkozik? A ki az illető szakirodalmat csak kis figyelelemmel kíséri, jól tudja, hogy a lélektan, daczára azon haladásnak, melyet az utolsó évtizedekben felmutathat, még most is majdnem a legtökéletlenebb tudomány. Hisz a lelki élet legfontosabb tényeiről pl. a lélek lényéről, a gondolat keletkezéséről, a képzetek megszületéséről stb. Herbart felvilágosításainak daczára is többé-kevésbé még tapogatódzásokra vagyunk utatva, vagy hogy Du-Bois-Reymund szavával éljek: „ignoramus“ semmit sem tudunk.

Miskolcz.

Goldberger Simon.

(Vége következik.)

A kisdedóvás viszonya a népoktatáshoz.

Kidolgozta és a pozsonymegyei általános tanítóegyesület pozsonyvidéki körének 1893. évi április hó 8-án tartott közgyűlésén

Felolvasta: *Berger Benő.*

Felette nagy gonddal szerkesztette a magas tanügyi ministerium azon „Utastást“, mely a községek részére kiadatott és a mely az ujonnan alapítandó kisdedóvók czélszerű berendezése, felszerelése és az intézet kellő ellenőrzésére szolgál. Kiterjeszkedik ezen „Utastás“ a legapróbb részletekig a modern ovoda minden legcsekélyebb részletére és mondhatom: hogy a szóban lévő ministeri rendeletben még a legélesebb kritikához szokott elme sem képes megczáfolhatlan ferdeségeket, vagy czélszerűtlenségeket felfedezni, s azért az ovodák felállítása-, elhelyezése- és berendezéséről szót vesztegetni nem szándékozom, hanem nagyon is figyelembe ajánlom fenti „Utastást“, az ezen ügy iránt érdeklődő kartársaknak. De annál bővebben kívánok foglalkozni a legujabb országos törvényen alapuló intézmény „a kisdedovoda“ feladatával. Az 1891. évi 15. t. cz. 1. §. erre nézve a következőt rendeli el: A kisdedóvás feladata a 3—6 éves gyermekeket egyfelől ápolás és gondozás által a szülők távollétében érhető veszélyektől megóvni, másfelől a rendre és tisztaságra szoktatás, valamint ügyességöknek, értelmüknek és kedélyüknek korukhoz mért fejlesztése által őket testi és szellemi fejlődésükben elősegíteni.

Tehát a kisdedóvó főfeladata a kis gyermekeket az érhető veszélyektől megóvni, belőlök ép, egészséges és lehetőleg értelmes fiukat és leányokat nevelni. Ezen cél elérésére szolgálnak a testfejlesztő játékok, a kedélynemesítő dalok és elbeszélések, a könnyű foglalkozás, a helyes beszéd begyakorlására szolgáló kis versek stb.

A kisdedóvóra vonatkozó cél elérésére szolgáló eszközöket bővebben tárgyalni nem lehet feladatomban, mivel ezek amúgy is számtalan, a népnevelés ezen ágát tárgyaló, műben feltalálhatók. Nem eléggé tanácsolhatom mégis a beszéd- és értelemgyakorlatoknak nem ugyan rendszeres, de nagyon intensiv gyakorlását; kívánatos a tárgyakat lehetőleg természetben megmutatni és érettebb eszű kisdedeknek egyszerű szavakkal ezek alakját, színét és tulajdonságait leírni. Ezzel a kisdedovoda a népiskolának felette nagy és eredményeiben felette fontos szolgálatot tesz.

Czélszerű továbbá a kisdedovodában a mesét is nevelőeszközzül felvenni. A kézügyesség és izlés gyakorlására szolgálhat az agyagmintázás, a gyöngy-

fűzés és papirszurás stb.)*) Ép oly fontos az is, hogy a kiseddóvó már idejekorán szoktassa a gyermekeket rendre és tisztaságra. — Ha már most törvényes intézkedés áll fenn, a mely az ovodák általános látogatásának kötelezettségét kimondja, legyen ez az elemi iskolának jó előkészítő intézete, hol azonban csak a nevelés vagy szoktatásnak, de tanításnak nincs helye.

Hazánk sok vidékén minden népoktatási intézetnek kettős célja van, a nevelés és a magyarosítás. Az utóbbi körül nagy érdemeket szerezhet minden tanító, de különösen kiseddóvó, ha már ott kezdi el a magyarosítást, de nemcsak néhány magyar dal, vagy párbeszéd begyakorlásával, hanem magyar társalgási nyelvvel. Ha ezen általános óhaj érvényre jut, akkor a vegyesajkú népiskolák nagyon rövid idő múlva teljesen magyarokká lesznek. A kisedd nagyon fogékony nyelvek megtanulására, lehetetlen tehát, hogy a magyar nyelvnek kellő figyelemre méltatása mellett oly észesű gyermek akadjon, a ki az ovodai évfolyamnak bevégezése után magyar nyelven, úgy ahogy, ki nem fejezhetné magát. Némi magyar előismerettel ellátva a népiskolai gyerekekkel azonnal lehetve magyarul beszélni és a tannyelv az elemi iskolában a magyar volna. Ezekben bátorkodtam a kiseddóvás viszonyát a népiskolához didaktikai szempontból megvilágítani.**)

Értekezésem azonban nem felelne meg sem céljának, sem azon benyomásnak, melyet a többször említett két törvény figyelmes elolvasása reám gyakorolt, ha azon intézkedéseket elhallgatnám, melyeket a törvény a kisedd-nevelés körül foglalkozó személyzet képzésére és fentartására nézve tesz.

Két törvényalkotással állunk szemben, melyek közül az egyik — a kiseddóvásról szóló — a legutóbbi idők, a materialis felfogásnak és az igazi liberalismusnak produktuma, a másik — a népoktatásról szóló — pedig az idealismus hevítő melegének korszakából származó, 25 év előtti termék.

Bennünket népnevelőket legjobban érdekel a közoktatási törvényben érvényre juttatott azon irányelv, mely az általános népnevelésre és népoktatási intézetet vezető tanítói kar erkölcsi és anyagi helyzetére nézve ad felvilágosítást. Ha szemügyre vesszük az európai culturállamok népnevelési viszonyait, hazánknak ma még nem jut a legelőkelőbb hely, de haladás — tagadhatatlan — minden téren észlelhető. A kiseddnevelést illetőleg mi vagyunk az elsők, a hol a kiseddóvás kötelezettsége törvény által van szabályozva. Ezen törvény alkotása agriculturállamunkban, hol a szülők és a dologbiró családtagok az egész nyár folyamán távol vannak a lakóháztól, a szükség által parancsolt intézkedés volt. Egész Magyarországon, de különösen ennek kisebb helységeiben a kiseddek gondozása nagyon hiányos volt, ennek folytán a 3—6 éves gyermek halandóságának százaléka aránytalanul nagy, minek természetes következménye az, hogy az ország minden részében ovodák és menhelyek fognak felállíttatni.

De vajjon a népiskolák hathatós felkarolása ennél csekélyebb állami, községi vagy egyéni érdeket involvál? Főlösképpen ezen kérdést itt bővebben fejlegetnem, mert mindnyájan tudjuk, hogy a mai korban csak az intensiv elemi oktatás és céltudatos nevelés teszi az államot culturállammá, a zsenge gyermeket erkölcsös, értelmes és élelmes polgárrá. — Hogy hazánkban pl. az ipar még nem állja ki a versenyt a külfölddel, annak oka nem a szűkességés tőke, vagy a nyers anyagok hiányában, hanem a népnek még mindig stagnálás fokán levő műveltségében keresendő. ¹⁾ Nagyot lendítene a magyar kormány a magyar köznép értelmi fokán, ha a népoktatás alapossabbá tételére tenne intézkedéseket.

*) A két utóbbira kár volna időt pazarolni, elég korán görnyed háta szegénynek amugy is.

**) Erdemlegesebb tárgyalást szerettünk volna. Kissé vázlatos,

¹⁾ Más oka is van.

Hogy mily törvényen alapuló viszony áll fenn hazánkban a kisdedováás és népneveléssel megbizott tanítói kar között, arról kimerítőbben szólni lesz szerencsém. Minden népnevelési intézménynek főtenyezője a tanító. Lássuk, mikép gondoskodik az 1891. évi 15. t. cz. az óvónőről és mit biztosít az 1868. évi 38. t. cz. a néptanítónak? Figyeljük meg, mily fokú képzettséget kíván a törvény a kisdedóvótól, milyent az elemi és milyent a polgári iskolai tanítótól? Mily kötelességet vállal el az állam a kisdedováával és milyet a népiskolával szemben; mily kötelességet ró az ovoda és milyet az iskola fentartóira? — —

Az 1891. évi t. cz. 34. §. értelmében a kisdedóvónő-jelölt négy polgári iskolai osztály sikeres bevégezése után a kisdedóvó-képzőben a két évig tartó tanfolyamot köteles látogatni és oklevél elnyerése után biztosít ugyancsak ezen törvény §-a lakáson kívül kisebb községekben évi 300 frt minimumot, és 400 frtot 10000 lakóson felüli városokban. Ezen fizetési minimum kiszolgáltatása alól ki nem vonhatja magát sem állam, sem község, sem hitfelekezet, sem egyesület.

Az elemi iskolai tanítótól a törvény négy közép-iskolai osztályon felül 4 évi tanítóképző intézeti tanfolyamot követel, tehát kettővel többet, mint a kisdedóvónőtől és biztosít részére az 1868. évi 38 t. cz. 142 §. 300 frt fizetési minimumot, tekintet nélkül azon községre, a melyben a tanító működik. De ezen fizetés megadása csak az állam és községre, mint iskolafentartóra kötelező, a hitközség vagy jogi személy tetszése szerint szabhatja meg a tanító fizetését, mely intézkedés azon szomorú következményt vonta magá után, hogy több mint 5000 oly tanító működik az országban, ki még a 300 frtnyi minimális fizetést sem húzza, kiknek a humanismus s liberalismus ezen büszke századában évi 50, 100, 150, 200 frtnyi fizetésből kell megélniök. Így kényszerítve van a közoktatási kormány 25 év után oly törvényt alkotni, mely ezen tanítói páriák részére a 300 frtnyi minimumot biztosítani lesz hivatva.

Ha tehát a kisdedóvónő részére biztosított fizetést a néptanítóéval hasonlítjuk össze, kitől a törvény nagyobb szakképzettséget követel, látjuk hogy bizony az összehasonlítás a kisdedóvónő javára üt ki.

Nem lesz érdektelen a néptanítói fokozat egy lépcsőjével feljebb emelkedni, hol a polgári iskolai tanítót találjuk. Ez ismét 2—3 évvel több időt tölt a képzőben. Annak fizetését már az 1868. évi népoktatási törvény 800 forintban állapította meg és ezen fizetés a folyó évben 1000—1200 frtra emeltetett fel.

Hasonlítsuk össze a három népnevelési intézetben működő tanerők munkakörét és felelősségét. A kisdedóvónő gondozza a kisdedeket és az életkorhoz képest fejleszti a gyermekek értelmét; a néptanító tanítja a gyermekeket az életben szükséges ismeretekre, a polgári iskolai tanító pedig folytatja az előbbi munkáját érettebb eszű gyermekekkel.

A kisdedóvónő 2 képezdei tanfolyamot végzett, a néptanító 4-et, a polgári iskolai tanító 7-et. Azt hiszem senki sem találná sem méltánytalannak, sem igazságtalannak, ha a néptanító, ki képzettsége tekintetében a kisdedóvónő és a polgári iskolai tanító között áll, a fizetés megszabásában és élvezetében is ott foglalna helyet, de nem is tudom elképzelni, hogy azon esetre, ha a néptanítók ezen anomáliára rámutatnának, a törvényhozás, vagy a tanügyi kormány nem-e tenne lépéseket ezen viszás állapot megszüntetésére. Ha a kisdedóvónő 3—400 frt, a polgári iskolai tanító 1000—1200 frt fizetést húz, úgy a néptanító 6—800 frttal és nem 300 frttal foglalhat a kettő között helyet. Azt hiszem, hogy ezen számítás megfelel a józan ész, az igazság törvényeinek, de sajnos, nem a fennálló törvények paragrafusának!

Az 1891. évi t. cz. melegen pártolja a kisdedóvodákat, ezen mindenki csak örülhet, de azért a népiskola pártfogása sem maradhat el egészen. —

A kisededóvóknak az állam részéről történendő anyagi támogatására nézve a többször említett törvény 44. §-a rendelkezvén, mely így hangzik: „A vallás és közoktatási miniszter a törvény követelményének megfelelő, de segélyezésre szoruló kisededóvodákat, tekintet nélkül jelegükre, az állami költségvetésben e célra előirányzott összegből segélyezheti és az illető intézet állandó segélyezését biztosíthatja.

Hasonló intézkedés ráférne sok elemi iskolára is, a melyekben a tanító nyomorog, mert az iskolának kevés a jövedelme. Lám e tekintetben is fordított viszony áll fenn a kisededóvás és népnevelés között.

De még egy fontos beleszólása volna a néptanítói karnak a nyugdíjalapra is.

Az 1891. évi t. cz. minden községnek, melyben 15,000 frt állami adót fizetnek és a hol 40 ovodaköteles gyermek van, a kisededóvó felállítását kötelelességgé teszi. Ez a feltétel megvan majdnem minden magyarországi községben. Eddig a tanítói nyugdíjalapra igényt tartott körülbelül 1000 kisededóvónő, a jövőben lesz ilyen 15—20,000 vagy még több, túlnyomóan nők, a kiknél a munkaképtelenség különben is korábban áll be, mint a férfínál és lesz számtalan oly eset, midőn az óvónő férjhez menve eddigi keresetforrására ráutalva nem lesz és okkal-móddal mégis rendes nyugdíjhoz fog jutni. Vajjon előnyére vagy hátrányára lesz-e ezen állapot az elemi, vagy polgári iskolai tanítóknak? — Alig hiszem, hogy előnyére. — Ha most azon reménnyel kecsegtetnek, hogy a nyugdíjtörvénynek 1901-ben történendő revíziója alkalmával szolgálati éveinket 30-ra, vagy legalább 35-re szállítják le, nagyon csalódnak, mert arra ébredünk, hogy a fenti körülmények folytán még a most nyújtott kedvezmények sem lesznek épségben fentarthatók, hacsak az állam az évi 150,000 frtnyi szubvenczióját jelentékenyen meg nem toldja.

Nagyon hosszúra nyulna értekezésem fonala, ha mindazon törvényen alapuló visszáságokat számlálnám elő, melyekben a néptanítók elszomorító viszonyai magyarázatukat lelik. De tekintettel tisztelt hallgatóimnak amugy is eléggé igénybe vett türelmére és azon körülményre, hogy teendő javaslatom elfogadása esetére a tárgyra még visszatérünk, a következő indítvánnyal zárom be szerény értekezésemet:

1. Mondja ki a pozsonymegyei általános tanítóegyesület pozsonyvidéki köre, hogy a felhozott okoknál fogva elodázhatlan szükségesnek tartja az 1868. évi 38. t.-czik revízióját.

2. Mondja ki a kör, hogy a fenti törvényczikk revíziójának mielőbbi foganatosítása érdekében a pozsonymegyei általános tanítóegyesületnek országos mozgalom indítása tárgyában javaslatot tesz.*)

Az igazság érdekében.

Az „Izr. tanügyi értesítő“ f. é. 2. számában foglalkoztam a pozsonyi izr. kartársak által a tanítói fizetések tárgyában felvelett eszmével, elmondottam nézeteimet a zsidó tanítók mostani anyagi állásáról; s „sine ira et studio“ rövid vonásokban vázoltam a zsidó tanítók ügyének előbbrevítése tárgyában követendő eljárásmodot. Az indokolásban e szavakat is használtam: „mert nem lehet a kormánynak szándéka, hogy a fukarkodó zsidó községeket is maga ellen zúdítsa.“ Úgy látszik cikkemben foglalt eme kitétel adta meg Löffler

*) A kiválóan anyagi helyzetünkkel foglalkozó értekezés kissé későn került nyilvánosságra. Az orsz. mozgalom vezetői, ha nem is ez alapon, csak azt szorgalmazzák, a mit t. értekező ur kíván. Vajha eredményre jutnánk! S noha hazánk zsidó tanítóközönsége csak 5 van olyan, ki a 300 frtos minimumnál is kevesebbet kap, kartársaink anyagi helyzetének javulása hő kívánsága mindnyájunknak. Szerk.

Jónás úrnak az impulsust a „máh li umáh lechó“ ez cikk megírására, mely cikknek csillag alatti része, habár nem is mondja, de mégis kétségtelen, hogy az én szerény soraimra vonatkozik és úgy tünteti fel szavaimat, mintha azok a nagybecskereki izr. hitközségre vonatkoznának. Minthogy hitközségem a fenti kitélt csakugyan nem érdemli meg, nekem valóban roszul esett arról értesülnöm, hogy talán egyik vagy másik hitközség tag intentioimat félremagyarázta. Én általánosságban szoltam és eszem ágában sem lehetett, hogy a nagybecskereki hitközséget, mely összehasonlítva a többi hitközségekkel, mondhatom, tanítóinak türhető állást biztosított, fukarkodónak nevezzem. Az anyagi kérdést egy országos egyet lapjában nem tekintetem és nem is tekinthetem helyi szempontból, annál kevésbé, mert ismerem hitközségemet és tudom, hogy ha tanítói állásukat javítani, anyagilag emelni akarják, nem szorulnak arra, hogy az ügynek a szaklapokban propagandát csináljanak. Azt hiszem, hogy mindazokat, kik intentioimat félreértették és szavaimat félremagyarázták, ezen nyilatkozatom ki fogja elégíteni. Hogy Löffler úr is félreértett, azon nagyon csodálkozom és bármennyire el is van ragadtatva általánosságban hitközségeink bőkezűségétől, én nézetét nem osztom. Ezen általánosságban elfoglalt álláspont egyikünket sem indíthatja arra, hogy szavainkat másképp magyarázzuk, mint a hogyan magyarázhatók. Ha Nagy-Becskek óvást emel és joggal emelhet a fukarkodás vádja ellen, úgy én tagadom, hogy hitközségeinket még általánosságban is a „bőkezű“ elnevezés megilleti, mert meggyőződésem szerint a fukarkodók sorolhatók a szabály alá és a nem fukarkodók csak kivételt képeznek. Különben nagyon sajnálom, hogy egy velem együtt működő tanítónak a szavait meg kellett czáfolni. Az elfogulatlan olvasóra bizom annak a megítélését, vajjon a nagy-becsckereki hitközségnek L. úr által történt védelmezésére szolgáltatam-e okot.

Bányai Jakub.

Teendőink.

II.

„Értesítőnk“ szerkesztésének kérdésével a központi választmány kénytelen foglalkozni. Eszünk ágában sincs hozott, vagy hozandó határozatának elebe vágni; de a dolog oly fontos és életbevágó, hogy nem állhatunk ellene ezt itt nyíltan is megbeszélni, hadd surlódjanak az eszmék és győzzön, a mi jobb.

Három terv van előttünk. Az első azt akarja, hogy a lap kétszer lsson napvilágot havonként, a második, hogy a szerkesztőség az elnökségtől külön választassék, a harmadik, hogy közlönyünk az „Egyenlőség“ mellékleteként jelenjen meg, mert ez esetben az egyesület törekvéseinek szép elvei nagyobb lendületet nyerhetnek a hitközségek és egyes zsidó családok körében. Foglalkozunk az elősorolt tervek mindegyikével külön-külön, rostáljuk meg a dolgot jól, hadd hulljon a polyva és maradjon a tiszta szem!

Nem is volna rosz, ha a lap többször havonként jutna a kezünkbe; mert — mint egyetlen hitfelekezeti érdekű zsidó tanügyi közlöny — bizonyára nagyobb hatással volna ugy az egyesek, mint az összeségre nézve. Csakhogy ez a jelen körülmények között majdnem a lehetetlenséggel határos. Avagy képzelhető, hogy iskola szolgálatában álló férfiú, ki így is egész szabad idejét és erejét az egyesület ügyeinek szenteli, mondjuk, képzelhető-e, hogy ember, ki tisztségét önzetlenül viseli és száz és száz hivatalos teendői mellett a szerkesztés terheit is vállaira vette, roppant munkáját majd még megduplázza? És azután, ha ezt már megtenni hajlandó volna, mebirja pénztárunk azt a roppant áldozatot, mibe a kétszeres kiadás kerülne?

Az „Értesítő“ első sorban hivatalos közlöny és mint ilyen kapocs, mely

az egyesület híveit összetartja; az összelartás pedig nem attól függ, hogy hányszor havonként jelenik meg, hanem inkább attól, hogy mily szellem lengi át a hivatalos részt és mily benyomást képes gyakorolni azokra, kik az egyesület kötelékében vannak és viszont azokra, kik az eszmék harczának lefolyását távolról nézik. Lehet, hogy az Értesítő még hetilappá is kinövi magát; de akkor az egész hazai tanítóság áll majd az egyesület lobogója alatt. Értjük be a jóval, míg a jobb létesítésére beáll a kedvező idő.

Amilyen szívesen látnók tehát, ha a szóban álló terv mielőbb valóslást nyerne, éppen oly határozottan kárhoztatjuk a törekvést: a szerkesztőséget különválasztani az elnökségtől. Ez épen annyit jelentene, mint azt mondani, hogy nem a családapa feje szerint legyen a háztartás vezetve, vagy ne a hájókapitány álljon a kormány rudján! Az egész dolgot oly vizsás, ferde és absurd valaminek tartjuk, hogy e tárgyban a szószaporítás is fölösleges.

A harmadik terv már több figyelmet érdemel, részint, mivel oly férfiu részéről származik, kitől a tanítóság csak jót és üdvöset várhat, részint pedig, mivel nekünk csakugyan nagy szükségünk van oly közegre, mely eszméinket a hitközségek és szülők köreibe beviszi. A dolgot Tenczer Pál, a közügyek szolgálatában megöszült bajnok, beszélte meg csekélységünkkel; akkor gondolkodóba estünk, azóta sokszor foglalkoztunk a tervvel és arra a meggyőződésre jutottunk, hogy kivihető volna az egész ugy, hogy „a kecske” is jólakik, meg a káposzta is megmarad.“

Lehetne ugyanis a lapot mostani terjedelmében mint eddig, ugy czentul is nyomatni; de ez nem zárja ki azt, hogy az „Egyenlőség“*) havonként egyszer tanügyi mellékletet kap. Világosan szólva, hogy mi Értesítőnket saját költségünkön ama lap előfizetői részére mellékeljük.

Összegezve a mondottokat :

1. A lap egyszer jelenik meg havonként.
2. A szerkesztőség az elnökség kezében marad.
3. Az „Egyenlőség“ tanügyi mellékletéről az elnökség gondoskodik.

Mindezek mellett lehet pályadijakat kitűzni a szellemi niveau emelése tekintetéből, amint ez a legutóbb tartott nagyválasztmányi gyűlésen inditványozva lett, így a szellemi erők összeponosítva, egyesítve lesznek édes mindnyájunk javára és dicsőségére.

Schön Bernát.

KÖNYVISMERTETÉS.

A napi sajtó psychológiája és paedagogiája. Irta: *Léderer Ábrahám.*
A tiszta jövedelem fele az „Eötvös-alap“ és a „Budai Tanító Egyesület“ javára van szánva.

Budapest, 1893. Lampel Róbert (Wodiáner F. és fiai.) *Ára 20 kr.*

Bámulatos, hogy mily hatalommá fejlődött a napi sajtó századunk letünő stádiumában. Se gőzerő, se villanyosság nem jellemezheti oly találóan a fin de siècle-ünket, mint ama óriási szellemi és erkölcsi hatás, melyet a napi lapok ez idő szerint az államalkotó nemzedékekre gyakorolnak, vagy, hogy említett szerző saját szavaival éljünk: Az emberek legnagyobb része politikai véleményt, vallásos nézetet, a kormány, vagy valamely párt, hitfelekezet iránti rokon- és ellenszenvet, morális ítéletet, művészeti izlést *ujságokból* merít.

Irigység nélkül el kell tehát ismernünk, hogy a valódi népnevelők voltaképen a zsurnaliszták, mert ők czikkeikkel a generációkat uralják, a mig mi csak serdülő koruk alatt, rövid pár éven át, alapját vethetjük meg szükséges műveltségöknek.

*) S a ki nem előfizetője az Egyenlőségnek? Alig kapja 50 tanító a kezébe.

De midőn minden gondolkodó tanító ezt készségesen elismeri és az iskolák és a szerkesztőségek közti népnevelési causalnexusról elmélkedik, lehetetlen, hogy arra az eredményre ne jusson, hogy bizony — sajnos, de igaz — a napilapok nem mind és nem mindig teljesítik magasztos hivatásukat etikai szempontból. A mit egyrészt sok, előkelő, finom műveltségű és nemes modoru lap remek czikkeivel a népen erkölcsileg lendít, azt másrészt sok lap lerontja. De minek ezt a témát itt tovább fejtegetni, ha e szűken kimért rovatban amugy se meríthetjük ki? Ez ismertetés csak memento akar lenni ama roppant érdekes röpiratra, mely e napokban előbb idézett czim alatt megjelent. Szerzője a mindnyájunk előtt ismeretes és köztiszteletben álló nesztorunk, *Lederer Ábrahám*, ki öökké ifju lelkével korunk minden aktuális mozzanatát oly szellemi rugékonysággal és szakavatottsággal a paedagogia szolgálatába tudja állítani.

Előttünk fekvő didaktikai elmefuttatásával, melyben a napi sajtót mutatja be, ugy a mint tényleg van és ugy, a hogy voltaképen lennie kellene, becsületesen kiérdemelte, talán nem annyira kartársaink háláját — mert ilyen érzést varázsütésre teremteni nem lehet — de mindenesetre az utókorét, minthogy bizvást reméljük, hogy e röpiraté lesz az az érdem, mely a hasonlőrekvésű, eddig csak „né nyulj hozzám“ félének tekintett irodalomnak nálunk is megadta az első impulzust.

A mondottak után bátran feltehetjük, hogy minden olvasó sietni fog ezen érdekes művecskét beszerezni. Élvezettel fogja azt olvasni és olvasás közben, ugy mint mi, többször magában elmondani: „Lelkünkől szól“. De reméljük azt is, hogy minden kartárs iparkodni fog ezt a röpiratot a legszélesebb körökben terjeszteni, mert tudományos színezetű czimének daczára minden laikus is érdeklődéssel és élvezettel fogja olvasni és voltaképen a füzetkének punctum saliens: az ujságolvasó közönségnek izlését nemesíteni és ezáltal a napi sajtót salakjától megtisztítani. Végre ugy hisszük, hogy a szerző eszményi törekvését avval nem profanizáljuk, ha ajánlóképen azt is kiemeljük, hogy a tiszta jövedelem fele két derék tanítóegyesület anyagi javára van szánva és hogy a füzet kifogástalan technikai kiállítása a kiadó czég (Wodianer F. és fiai) tiszteletére válik.

Mandl B.

EGYLETI ÉLET.

Jegyzőkönyv.

Felvételett az „Orsz. magy. izr. tanítóegyesület“ teljes választmányának az 1893. évi április 4-én d. u. 3 órakor tartott ülésén.

Elnök: *Csajági Béla.*

Jegyző: *Morgenstern Jakab.*

Jelen voltak: Adler Simon, Bányai Jakab, Barna Jónás, Baum Fülöp, Csukási Fülöp, Havas Károly, Herzfeld Jakab, Koralek Emil, Krammer Miksa, Lederer Ábrahám, Löwy Mór, Mandl Bernát, Neufeld Gusztáv, Schön Bernát, Schön József, Stern Ábrahám és Schichtanz Ármin, Győri A., Kondor B.

1. Elnök megnyitja az ülést s üdvözli a vidéki választmányi tagokat, kik időt és költséget nem kimélve, eljöttek, hogy az egyesület ügyeit jelenlétükkel és buzgó közreműködésükkel szolgálják; jelzi, hogy az elnökség Szántó elhalálása óta az egyesületi folyó ügyeket kellő rendben intézte el és tudomására hozza a választmánynak, hogy a pesti izr. hitk. előjárósága utolsó időben is fényes jelét adta az egyesület iránt táplált rokonszenvének és jóakarátának azáltal, hogy épületében irodai helyiséget bocsátott az egyesület rendelkezésére és hogy megengedte, hogy nagy templomában egyik nagy-

lelkű alapító-tagunk adományt ajánlhatott fel egyesületünk céljaira. — Különösen kiemeli elnök, hogy Kohner Zsigmond úr, a hitközség elnöke, külön levélben is biztosított bennünket az egyesület iránti jóakarataról és hogy a Wahrmann-Curatorium a kilátásba helyezett ezer forint helyett, ezeröttszáz forintot szavazott meg egyesületünk céljaira. A teljes választmány mindezeket hálás és örvendetes tudomásul veszi és Klingenberg indítványára elrendeli, hogy a választmány nevében a ma tartandó közgyűlésen indítvány tétessék arra nézve, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönet alakjában fejezze ki háláját nevezett jótéevőknek.

2. Ezután felolvastatik a központi választmány utolsó üléséről szóló jegyzőkönyv, mely szabályszerűen hitelesítettik.

3. A választmány főlkéri Léderer Abrahám tanár urat, tartana az idén is a néhai Léderer Bernát emlékének tiszteletére május 3-án tartandó ünnepélyes ülésen alkalmi felolvasást, mely tisztséget a jelenlévő Léderer Abrahám el is fogadja. — Egyszersmind elhatározzatik, hogy ezen alkalmi felolvasás az egyesület közlönyében közzététetik.

4. Elnök a Deutsch Henrik-féle bibliának elárusítására nézve azt indítványozza, hogy egy teljes példány két frtért adassék el, továbbá, hogy a mű terjesztése ügynökre bizassék. Rövid eszmecsere után a teljes választmány elvben elfogadja az elnök indítványát és a kivitelt az elnökségre bízza.

5. Felolvastatik Seltmann Lipót, párkányi tanító indítványa, melyben márczius 15-ének megünnepelese céljából országos mozgalmat kíván megindítani. A választmány ezen ügy tárgyalásába indítványozó távolléte miatt nem bocsátkozott, napirendre tér át.

6. Mandl írásban is kellően indokolt indítványára a választmány a ma tartandó közgyűlésnek azt ajánlja, hogy választassék meg az egyesület tiszteletbeli tagjainak sorába Kohner Zsigmond, a pesti izr. hitközség érdemdús elnöke; Barna Jónás indítványára pedig, méltóságos Berzeviczy Albert államtitkár úr.

7. Léderer Abrahám indítványára a választmány azt ajánlja a közgyűlésnek, hogy a Jókai Mór tiszteletére rendezendő jubileumi ünnepélyen illő módon képviseltesse magát az egyesület és hogy a létesítendő Jókai-alaphoz tőle telhetőleg járuljon hozzá.

8. Tárgyalatik Kondor Ignác indítványa, mely azt célozza, hogy az egyesület kellő lépéseket tegyen a népiskolai oklevéllel bíró hitoktatóknak a néptanítók állományába való fölvétele iránt. — A teljes választmány pártolja az indítványt és utasítja az elnökséget, hogy tegyen ez irányban céltudatos lépéseket. A memorandum elkészítésével indítványozó Kondor Ignác bíztatik meg, ki a tisztséget el is fogadja.

9. Elnök jelenti, hogy a jövő iskola-évre a következő egyesületi kiadványok kerülnek kiadásra:

1. Herzog német A B C-és könyve.

2. Mendl II. oszt. német olvasókönyve.

3. " IV. " " nyelvkönyve.

4. Radó III. " magyar olvasókönyve.

5. Hoffmann IV. oszt. magyar nyelvkönyve.

6. Mózes IV. könyve.

7. Magyar fordítású imakönyv.

8. A sziddur XIV. kiadása (ez utóbbi csak valószínűleg). Tudomásul van. A könyvkiadó cég arra utasítottik, hogy egy és ugyanazon iskolához ne küldjön kétféle kiadású könyveket.

10. Az egyesület kötelékébe fölvetetnek rendes tagokul:

Hevesi József, jászárókszállási tanító és Porgesz kisasszony, besztercebányai tanítónő.

11. Baum Fülöp, Bérczi Bódóg keszthelyi tanítót jelenti be fölvetelre.

— Tudomásul van, de a fölvetel csak akkor foganatosíttatik, ha a nevezett tanító a szükséges okmányokat beküldi.

12. H I, vágszeredi tanító részére kellően indokolt kérvénye alapján a választmány négy heti betegsegély czímén 16 frtot szavazott meg.

13. Következett a Barna Jónás által beterjesztett indítvány tárgyalása a lapszerkesztés ügyében. Indítványtevő az idő előrehaladottsága következtében nem kívánja, hogy az ügy a mai ülésen érdemlegesen tárgyalassék, hanem kéri, hogy a teljes választmány indítványának tárgyalását a közp. választmányhoz tegye át. — Elfogadtatik.

14. Baum Fülöp indítványozza, hogy az Értesítő nivójának emelése céljából évenként három pályadíj tűzessék ki oly egyesületi tagok részére, kik a legjobb cikkeket irták bele. — Az eszme a választmány tetszésével találkozott, az indítvány elvben elfogadtatik és kimondatik, hogy e ezélra a Szántó Eleázár alapítvány kamatai is felhasználhatók.

15. Elnök indítványozza, hogy adassék a vidékről nagy költséggel ide-rándult választmányi tagoknak, mint eddig is szokásban volt, 8—8 frt költségeik részbeni fedezésére. Miután Csukási kijelenti, hogy erre csak a közgyűlés jogosított, Schön Bernát pedig a vidéki tagok nevében kijelenti, hogy nem kívánják költségeik megtérítését, határozat ez ügyben nem hozatott.

Más tárgy nem lévén, elnök az ülést befejezettnek nyilvánítja.

Csajági Béla s. k.

Morgenstern Jakab s. k.

Hitelesítjük:

Barna Jónás s. k.

Schichtánz Ármin s. k.

* * *

A f. é. április 20-án tartott ülés jegyzőkönyve hitelesítést még nem nyert, nem közölhető s azért csak vázlatban adjuk a hozott határozatokat.

Bánóczi József elnöklete alatt 7 tagú bizottság küldetik ki az „Ertesítő” szerkesztésének mikéntje iránt teendő javaslat tárgyában. A Léderer-alap kamatainak odaítélése tárgyában 3-as kijelölés történt. A veszprémi tűzkárosult kartársaknak rendkívüli segély szavaztatik. Kohányi Sámuelnek kiadásra beterjesztett zeneműve a päd. szakosztályhoz tétetik. Herczog Emilnek írói díjja megállapíttatik. Több tag felvétetik. Klein Jenő gyámjául Stern Ábrahám neveztetik ki.

Az elnökválasztó közgyűlés.

A vidéki tagoknak nem várt tömeges résztvétele mellett folyt le a rendkívüli közgyűlés. Fővárosi és vidéki tagtársaink majdnem teljesen töltötték meg a hitközség nagytermét, a hol a gyűlés megtartatott. A résztvevők lelkes hangulata már az előző nagy választmányi ülésen mutatkozott; e lelkesedés a közgyűlés lefolyását impozánsná tette. A napirend egyetlen tárgya az elnökválasztás, ugyan kevés időt vett igénybe, de annál inkább kötötte le a jelenlevők osztatlan érdekeltségét. A szónokok feszült figyelem mellett hallgattak meg, ami választásoknál ritkaság számba megy.

Az ülést *Csajági Béla* alelnök nyitotta meg. A jelenlevőket üdvözlő szavai után a meghatottság hangján emlékezett meg elhunyt egyesületi elnökünkről, *Szántó Eleázárról*, veszteségünknek és fájdalomunknak mélyen érzett szavakban adván ujjalag kifejezést.

E beszéd után *Léderer Ábrahám* ajánlatára a közgyűlés elhatározta, hogy részvétét fejezi ki bold. *Szántó Eleázár* családjának, kimutatván ezáltal is, hogy midőn az elhunyt helyét, az elnöki széket készül betölteni, teszi ezt az ő érdemeinek megemlézése és emlékezete iránti kegyelet mellett.

Ugyancsak elhatározta a közgyűlés az elnökségnek és különösen az alelnököknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazni az ügyek kitűnő vezetéséért.

Ekkor a megüresedett elnöki székre *Schön* Dávid szépen kikerekített, tartalmas beszédben, osztatlan helyeslés mellett *Kornfeld* Gyulát ajánlotta; kiemelte őszinte, egyenes jellemét, tiszta becsületességét és különösen azt, hogy *Kornfeld* az egyesületi ügyeket legapróbban ismeri, mindezeknél és tehetségénél fogva rátermett az egyesület vezetésére. Utána még több szónok ugyanezen nézetnek adott kifejezést és *Kornfeld* Gyula lelkesedéssel, egyhangúlag (ne felejtjük az „egy hangú“ kivételt sem) elnöknek választott. A küldöttségileg a gyűlésbe hívott, újonnan választott elnökhöz *Csajági* alelnök és *Schön* Bernát intéztek meleg üdvözlő szavakat, mire *Kornfeld* a következő programbeszédet tartotta, mely kerestlen egyszerűségével, világos, meggyőző érthetőségével nagy benyomást gyakorolt:

Tisztelt Közgyűlés!

Oly díszes polczra emeltek fel engem, melyen elődeim sok éven át annyi sikerrel működtek; odaállítottak, hogy betöltsem, ha csak részben is, azt az ürt, melyet volt elnökünk, Istenben boldogult *Szántó* Eleázár halálával mindnyájunk bánatára maga után hagyott.

Csak habozva fogadom el e díszes állást, mert jól tudom azt, **לא אוכל** **אני לבדי לשאת** hogy egymagam nem vagyok képes az egyesület ügyeit előbbre vinni.

De mint ama egyszerű közkatona, ki a kidült vezér helyébe lép, nem azért, mert oda vágyódott, hanem mert bajtársai bizalma oda állítja, én is kötelességemnek tartom kartársaim megtisztelő meghívásának engedve, azon egyesület élére lépni, mely a hazai zsidóság életében oly kiváló helyet foglal el, melynek múltja nagy jövőre jogosít, melynek tagjai mindmegannyi tényezőzők hazai hitfelekezeteink kulturtörökrévéseinek szolgálatában.

Negyedszázados működése alatt egyesületünk sok fényes sikert ért el, de céljait, melyeknek szolgálatában áll, még nem valósította meg mind.

Igy pl. nem egyesíti még zászlaja köré hazai zsidó tanítószágunk minden tagját.

A zsidó tanító társadalmi állása és vele kapcsolatban anyagi helyzete távol sem mondható még kedvezőnek.

Beteg és inségben levő tanítóinknak, azok özvegyeinek és árváinak eddig legfeljebb csak pillanatnyi segílyt nyújthatunk. És még sok fontos kérdés vár kellő megoldásra.

Legközelebbi teendőinkhez számítom tehát: hogy azon több száz zsidó tanítót, kik távol tartják magukat, egyesületünknek mielőbb megnyerjük.

Hogy hitközségeinket legalább nagy részben arra bírjuk, hogy egyesületünket állandóan támogassák, hogy könyvvállalatunk jövedelmét szaporítsuk, hogy árvaalapunk gyarapítása céljából újra tevékeny működést fejtsünk ki, és végre, hogy egyesületünk értesítője magvas tartalmánál fogva olvasóira buzdítólag hasson.

Ezeknek elérésére közös, munkálkodásra hívom fel önöket, tisztelt kartársaim, közel és távol! Ki-ki fogjon kezét velem egyesületünk felvirágoztatása érdekében. Zajtalan, beható munkálkodásra hívom fel önöket, mely a jót megóvjja és fejleszti, a hiányt pótolja és átalakítja azt, a mi átalakításra vár.

Ki-ki működjk közre tehetsége és ereje szerint, amint én is azt szentül ígérem, akkor bizton remélhetjük, hogy közös működésünk sikeres, eredményes lesz; és annál biztosabb lesz a siker, az eredmény, ha egyesületünk vezetésében kiprobált elnöktársaim, az elnökség és a központi választmány minden tagja eddig is kifejtett, áldásos működését egyesületünknek a jövőben is szentelni fogja.

Most még köszönetet mondok önöknek szívem mélyéből megtisztelő megbizásukért, melylyel kitüntetni méltóztattak.

Fogadják szent ígéretemet, hogy ezen bizalomnak megfelelni törekvéseimnek célja, főfeladatom lesz.

Isten velünk!

A közgyűlés aztán közlekedéssel *Berzeviczy* Albert államtitkár úr O mellóságát és *Kohner* Zsigmond, a pesti izr. hitközség elnökét, tiszteletbeli tagoknak választotta és a *Jókai* jubileumán való részvételt és az alapítványhoz való hozzájárulását határozta el. A közgyűlés lefolyása a tagoknak mindinkább gyarapodó érdeklődésére enged következtetni, a mi az egyesület fejlődésére nagy befolyású tényező. A közgyűlés tagjai avval a megnyugtató tudattal osztak szét, hogy az ujonan választott elnök a gyarapodó érdeklődés alapján munkásságával és az elnökség és választmány tagjainak támogatásával az egyesületet tovább fogja fejleszteni és felvirágoztatni.

Bárd Rezső.

* * *

A közgyűlésen jelen voltak :

a) Budapestiek :

Adler Simon, Bárd Rezső, Barna Jonás, Becher Jakab, Berger J. Lipót, Csajági Béla, Csukási Fülöp, Engel Adolf, Fűredi Ignác, Goldberg Maier, Győri Adolf, Horovitz Simon, Kaufmann József, Kondor Ignác, Kornfeld Gyula, Kuttner Miksa, Ladányi Miksa, Lederer Ábrahám, Lustig Sussmann, Maislis Ferencz, dr. Málnai Mihály, Mandl Bernát, Mendl Lajos, Morgenstern Jakab, Müller Adolf, Pollak Kaim, Radó Vilmos, Reif Jakab, Révai Miksa, Rotter Salamon, Schichtanz Armin, Schön David, Schön József, Stern Ábrahám, Stern Mór, Tenczer Pál, Tauszky Samuel, Tolnai J. Béla, Weber Soma, Weisz J. Kálmán. (41)

b) Vidékiek :

Bányai Jakab, Baum Fülöp, Czuckermann Jakab, Décsi József, Eichler Albert, Engländer Ede, Fantusz Czeccilia, Fischhof Márk, (a hevesi hitközség költségén), Fürst Samú, Gettler Ignác, Goldstein Jakab, Havas Károly, Heilpern Benő, Herzfeld Jakab, Hirsch Adolf, Horn Samú, Kanitz Zsigmond, Klingenberg Jakab, Kohn Vilmos, Koralek Emil, Kramer Miksa, Kramer Simon, Lichttag Gaspár, Lehner Lipót, Löwy Mór, Neufeld Gusztáv, Pfeiffer Ignác, Pollak Manó, Rosenberg Nándor, Schön Bernát, Singer Adolf, Tauszig Mór, (a győnyi hitközség költségén), Vilheim József. (33) Összesen 74 tag ; azonkívül számos vendég.

* * *

Köszönetnyilvánítás. Egyesületünk elnökévé történt megválasztásom alkalmából kartársaim és barátaim közül annyian siettek engem üdvözlleteikkel megtisztelni, hogy nagy elfoglaltságom mellett képtelen vagyok mindegyiknek külön-külön — mint ezt kedves kötelességemnek tartom — hálás köszönetemet nyilvánítani.

Fogadják tehát tisztelt barátaim és kartársaim, úgy egyesek, mint testületek, ez úton őszinte köszönetemet azon ígéret kapcsán, hogy törekvéseimmel és működésemmel mindig azon leszek, hogy a baráti viszony köztem és közöttük mennél szorosabbá válják. *Kornfeld* Gyula.

* * *

Értesítés. Egyesületünk „Bács-Bodrogmegyei fiókköre“ a múlt 1892-dik évről az anyaegylet közgyűlése folytán elmaradt köri közgyűlést ez évben, azaz 1893. július hó 3-án Baján fogja megtartani. Amennyiben körünk t. tagjainak a fenti nap ellen kifogásaik volnának, kérem a t. tagokat sziveskedjenek azokat

1893. május hó 20. napjáig értésemre adni, hogy esetleg kellő időben intézkedhessem. Baján, 1893. április hó 20-án. *Walder* Jakob körelnök.

* * *

Meghívó. Az O. I. T. E. Budapest és vidékének köre május hó 13-án szombaton, este 6 $\frac{1}{2}$ órakor rendes ülést tart, melyre úgy a fővárosi, mint a környékbeli tagok tisztelettel meghívotnak. Napirend: „Melyek azon eszközök, melyet egyesületünk anyagi és erkölcsi érdekeit előmozdítani hivatvák?” értekezés olvassa *Barna* Jónás polg. isk. tan. úr. Az ülés után közös vacsora *Weingrubernél* (Kerepesi-út.)

* * *

Felhívás. Választmányunk f. hó 20-án tartott ülésének határozatából ezennel értesítjük tisztelt tagtársainkat, hogy a tulajdonukat képező *Deutsch Henrik-féle* bibliának példányai eladásra kerülnek. Az 5 kötetből álló és 5 frt bolti árral bíró művet megbízott ügynökünk fogja a vidéken terjeszteni. Bizton hiszszük, hogy vidéki kartársaink sietni fognak a jeles könyvet a zsidó családok körében ajánlani és ügynökünket támogatásukban részesíteni.

Budapest, 1893. április havában.

Az elnökség.

Folyó évi április hóban tagdíjat fizettek:

a) *Pártoló tag:*

Izr. hitközség, Siklós (1892-re)

5 frt.

b) *Rendes tag:*

1893-ra: Földesi Joakim Budapest, Hevesi József J. Árok-Szállás, Kondor József, Nagy-Kanizsa; Kramer Miksa, Vác; Schusdek Sándor, Nagy-Bittse; Voglhut Dávid, L.-Szt.-Miklós 4—4 frtot. Bauer Mór, Ny.-Drahóc; Braunberg Manó, Zsolna; Klein Mór. Radosna; Porgesz Hermina, Beszterczebánya; Stöckelmacher Bernát, Budapest; Tauszig Mór, Gyönk; Wurmfeld Ignác, Körmend 2—2 frtot. Fischer Mór, Hajdu-Nádudvar 1 frtot.

1892-re: Adler Jakab, Pozsony 4 frtot. Fischer Mór, Szatmár; Kárpáti Manó, Nagy-Kanizsa; Schön József, Budapest 2—2 frtot.

Gyűjtés az árvaalagra:

Izr. nőegylet, Nyitra évidíja	10 frt
A közgyűlési társasvacsora egybegyűlt adakozások összege (az egyesület által gondozott árvasfiu eltartására)		43 „
Bódogi Ignác, Molykut bárczagyűjtése	...	2.60
	Összesen	55.60

Budapest, 1893. április végén.

Tolnai J. Béla, egyes. pénztáros.

Néhai Léderer Bernát, egyesületünk alapító tagja emlékének tiszteletére a választmány f. é. május 3-án este 6 órakor ünnepélyes ülést tart a VII., sip-utczai iskola helyiségében. Ez ülésre ezennel a választmányi tagokat, helybeli összes tagjainkat, valamint a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk.

Léderer Ábrahám tanár úr egy „*Neveljünk munkaszeretetre*” című paedagogiai felolvasás kapcsán meg fog emlékezni a dicsőült alapító tagnak érdemeiről; azután pedig annak nevét viselő ezerforintos alapítvány ez évi kamatai fognak egy beteg kartársnak odaitéltetni.

VEGYESEK.

A „Pécsi Hirlap“ f. évi április 16-iki számából vettük az alábbi hírt, mely Klingenberg Jakab tagtársunk hazafias működésének elismerését tartalmazza. Sok ilyen tagot egyesületünknek! „Néhai *I'arkas* István pécsi ügyvéd hagyta meg végrendekezésében, hogy minden évben Czelesztin napján (megboldogúlt, szeretett nejének szintén Rasko Czelesztin volt a neve), április 6-odikán, az általa e célra letett alapítványból a város tanácsa 80 forintot adjon ki oly pécsi tanítónak, ki növendékeit a leghazafiasabb szellemben neveli. A mi tanítóink ugyan valamennyien hazafias szellemben nevelik gyermekeiket, hanem a díj-kiadására hivatott bizottság úgy jár el e kényes kérdésben, hogy sorshuzás útján megállapítja azt a tanintézetet, melynek testületéből azon évben valakit meg akar jutalmazni s aztán titkos szavazással löbnyire egyik érdemes tanítót tüntet ki a díjjal. Csütörtökön, Czelesztin napján, délelőtt a bizottság sorshuzással az izraelita fiúiskolát jelenté ki azon tanintézetek közül, melyek eddig még nem részesültek az ösztöndíjban. A szavazás pedig egyhangulag *Klingenberg* Jakab izr. iskola-igazgatónak ítélte a Farkas-Raskó díjat. A bizottság fölhatalmazta a polgármeştert, hogy a jelen nem levő jutalmazandónak adja át a díjat. Jövőre a főreáliskola, továbbá a belvárosi, az ágoston-téri és a szigeti külvárosi fiúiskolák kerülnek sorshuzás alá.

Hymen. *Reiczer* Ignác, jankováczi tagtársunk *Bienenstock* Gizella kisasszonyt; *Herzfeld* Lipót, pápai tagtársunk pedig *Beutum* Berta kisasszonyt, *Beutum* Salamon, abauj-szepsi rabbi úr leányát jegyezte el. Örök boldogság legyen társuk mindvégig.

Kinevezés. *Szontágh* Jenő kartársunkat kiváló kitüntetés érte. *Lukács* Béla, kereskedelemügyi miniszter Hajdu-vármegye és Debreczen szab. kir. város főispánja, gróf *Degenfeld-Schomburg* József útján sajátkezűleg aláírt kinevezési okmányt küldött számára, mely az 1896-iki milleniumi kiállítás országos bizottságának tagjává való kinevezését tartalmazza. Érdekes a jelzett levélnek következő passusa: „Midőn uraságot ezennel a debreczeni kerületi bizottság tagjává kinevezem, egyúttal felkérem, hogy a bizottság fontos feladatainak megoldását buzgó és szakavatott közreműködésével előmozdítani és a nagy nemzeti mű sikeréhez hozzájárulni sziveskedjék.“

Társas vacsora. A „Budapest és vidéke“ körének elnöksége a közgyűlés alkalmából a vidéki tagok részvétele mellett f. hó 4-én újból társas vacsorát rendezett, a mely minden tekintetben kiválóan sikerült. A díszes hölgykoszorú, a jelenlévő fővárosiak és vidékiek nagy száma, a mindvégig uralkodó vig hangulat és csappongó jókedv, a felköszöntők sziporkázó szellemessége oly kellemessé tették az estét, hogy az méltó befejezésévé vált az elnökválasztó közgyűlésnek.

A felköszöntők természetesen kiválóan az új elnökkel, az elnökséggel és az egyesület további fejlődésével foglalkoztak, de jutott belőle majd minden nevesebb fővárosi és vidéki tagtársnak. A mint egyáltalában változatosság tekintetében, de különösen számra nézve az asztalbeszédnek semmi kivánni valót sem hagytak hátra. Nem kevesebb, mint 53 felszólalás volt, komoly és humorisztikus, lelkes és mókázó, de mindannyi szellemes és talpraesett.

A rendező házigazdának, *Stern* Ábrahámnak akárcsak mint a zöld asztalnál, úgy kellett egymásután átadnia a szót. Mikor aztán egyszerre hárman is akartak beszélni, nem át-, hanem eladta a szót 1—1 o. é. frtért.

Igy aztán a felszólalások és a jelenlévő vendégek adakozása folytán az egyesület árvája számára 43 frt gyűlt össze. Szebbnél szebb hölgyek társaságában vig poharazás és szellemes szónoklatokat hallgatva, így kötötte össze a mulató társaság a kellemest a hasznossal. De a távollevőkről sem

feledkeztünk meg, a tanítóság poharat ürített Bánóczy József dr. egészségére és ezt sürgönyileg tudatta vele. B. R.

Árvaalapunk javára igen szép hangversenyt tartottak f. hó '23-án a Kazinczy utcai polgári leányiskolában. A hangversenyt Györi Adolf tagtársunk, egyesületi ellenőr, kezdeményezte és Vajdaffy Béla zenetanár rendezte. Közreműködtek Wenger Aranka, Szécskay Valéria zongora-, Danczinger Antal, Goldmark Kornélia és Goldmark Sándor hegedűjátékokkal; Csücs Róza és Fehér Laura énekükkel. A hangverseny árvaalapunkat mintegy kétszáz forinttal gyarapította. Nagyon nemes tett volt az iskola igazgatósága valamint a rendező tanár úr részéről, hogy egy specziális felekezeti jellegű alap érdekében fejtettek ki fáradozást.

Ez alkalommal a következők járultak hozzá az anyagi sikerhez nagylelkű adományaikkal:

Kornfeld bankigazgató 20 frt, Neuschlosz Marcel 10 frt, Strasser Zsigmond 10 frt, Schanczer N. 5 frt, Deutsch Antalné 5 frt, ifj. Heidelberg Mórné 6 frt, Ronai Ida 3 frt, Schwarcz Ignác, 2 frt, Makus Ada 2 frt, Beinhauer k. a. 7 frt, Rosenzweig Mari 2 frt, Hertzka Elza 2 frt, Langfelder Marg. 2 frt, Nord Vilma 2 frt, Wertheimer és Frankl 2 frt, Goldberg Gizella 1 frt, Strasser Berta 1 frt, Salamon Melanie 1 frt, Herrmann Salamon 1 frt, Woitzer Margit 1 frt, Schönwald Sarolta 1 frt, Gutwillig Frida 1 frt, Gutwillig Angela 1 frt, Helfer Józsa 1 frt, Grünwald Piroska 1 frt, N. N. 1 frt.

Kohányi-jubileum. Kohányi tagtársunk tiszteletére György Aladár elnöksége alatt megalakult jubilaumi bizottság megállapította már az ünnepély programját. E szerint a jubilaumi ünnepély pünkösdi másodnapján d. e. fél 11 órakor fog a kisedővő-egyesület képezdeje dísztermében megtartani.

A jubileum ünnepének műsora következőkben állapították meg:

1. „Karének“ Goll Jánostól, előadják a képezdei növendékek.
2. „Elnöki megnyitó“, tartja: György Aladár.
3. „Ünnepi szónoklat“ Tenczer Páltól. „Képleleplezés.“
4. „Alkalmi óda“ Palágyi Lajostól, szavalja: a nemzeti színház egy művésznője.
5. „Az alapítvány átadása“ Mayer Ilona, a jubiléum volt tanítványa által.
6. „Üdvözlő küldöttségek.“
7. „Karének.“ Irta Pósa Lajos, zenésítette Kohányi Sámuel.

Péterffy és Dömötör indítványára a bizottság elhatározza, hogy a jubiléum arczképét és életrajzát a „Paedagogiai Szemlé“-ben adja ki és erről külön lenyomatot készíttetvén, az ünnepélyen terjeszteni fogja. Ezzel Léderer bizottsági tagot bízta meg.

Az ünnepély helyszíni rendezésére Tenczer Pál elnöklete alatt Kozma Dénes, Mayer Ilona, jegyzők és Schneider János küldettek ki, azon felhatalmazással, hogy a bizottságot kiegészíthetik. A bankett rendezésére Csillag Máté és Tenczer Pál küldettek ki. Az életrajz megírásával György Aladárt bízta meg a bizottság.

Uj egyesületi fiók-kör. Értesülésünk szerint Pozsonymegyében izr. tanítói kört alakítanak. Az alakuló ülést a legközelebbi nagy szünidő első napjaiban tartják meg. Gratulálunk a pozsonymegyei kartársak emez elhatározásához. Ha valahol, úgy Pozsonyvármegyében szükség van a tanítók tömörülésére, mert ott az izr. iskolára rendkívül nagy feladat hárul. Először is a vidék magyarosítása, mely nehéz feladat a jól alkalmazott methodika, illetve az érdekelt tanítók részéről alaposan megbeszélte kezelés realizálása mellett könnyebben és biztosabban érhető el. Ha még hozzáteszünk, hogy Pozsonymegye majdnem minden egyes izr. iskolájától meglehetősen nagy héber

tananyagot követelnek és azon fontos paedagogiai elvet sem hagyjuk figyelmen kívül, miszerint az iskola az életnek nevel, minélfogva ott a német nyelv ápolása is elkerülhetlenül szükséges — lévén azon vidék Ausztriával határos — őszintén üdvözöljük ezen elhatározást és a legjobb sikert kívánjuk. Mint halljuk ezen kört segélyező-egylettel is kívánják megtoldani, melynek célja annak tagjait rendkívüli családi események alkalmával, így kiházásításkor, születéseknél segélyezni. Ezenkívül a megye székhelyén működő tanítók a környékbeli kartársaknak a tanügybe vágó magánügyeiben az illetékes hatóságoknál közvetítésre is vállalkoznak.

Felhívás az orsz. magyar izr. tanítóegyesület „alföldi” köre t. tagjaihoz. Közeledvén az az időpont, melyen körünk rendes évi ülését szoktuk megtartani, tisztelettel felkérem a kör t. tagjait, hogy a kör ülésének helyére és időpontjára nézve szíves véleményeiket, illetve javaslataikat velem tudatni méltóztassanak. Egyszersmind felkérem mindazokat, kik ezen az ülésen valamely kérdéstől értekezni akarnak, hogy ezt a tárgy megemlékezésével velem tudatni sziveskedjenek. Szolnok, 1893. április hó 26. *Szontágh Jenő*, az alföldi kör elnöke. (Velünk, együtt örömmel vesz tudomást lapunk minden olvasója e felhívásról, melyből immár bizonyos, hogy a vidéki tanítóság egyik díszje, a fiókkörök szervezetének megalkotója, Szontágh Jenő úr, betegsége miatt történt nyugdíjaztatása daczára is erőt egyesületünknek fogja szentelni. Biztosra vesszük, hogy a kényszerűségből tett „nyugdíjas kolléga” nem fogja hűtlenül elhagyni ez egyesületet, melynek oly sokszor tett nagy szolgálatot, s mely viszont készséggel méltányolta mindig hí fiának önzetlen, hazafias működését)

Pályázat. A *Budapesti Tanítók Segélyegyesülete* két 100—100 korona ösztöndíjra pályázatot hirdet. Csak oly árva tanulók folyamodhatnak, kiknek atyjok vagy anyjok az egyesületnek tagja volt. Iskolai bizonyítvánnyal ellátott kérvények május 15-ikéig *Sántha Lajos* titkárnál (VII. ker., Kazinczy-utca 25. sz.) nyújtandók be. Budapest, 1893. ápril 22-én. *Sántha Lajos*, titkár, *dr. Verédy Károly*, elnök.

A „**Magyar Paedagogia**” áprilisi száma megjelent s változatos tartalmával ismét tanúságot tőn a szerkesztő kiváló tapintatáról. A tudományos paedagogiának hazánkban egyetlen számottevő képviselője és pártolója annyival inkább érdemes, minthogy sem kikknek szolgálatában nem áll, még kevésbé szegődött valamely tanügyi intézménynek szolgálatába. A népoktatás ügye ép-úgy fekszik szívéen, mint a felsőbb tanintézeteké s az eddig megjelent számok bizonyítják, hogy a népiskolát érintő kérdések kiváló méltatásban részesültek. Utolsó száma *Eötvös Károly Lajosnak* „Az osztatlan népiskola és tanterve” című értekezését hozza. E 2 frtért megszerezhető folyóiratot melegen ajánljuk művelődni szerető kartársaink figyelmébe.

Szerkesztői üzenetek.

K. Zs. Debreczen. Legsorgosabb utánjárás mellett sem tudtuk megtalálni. — **W. L. Somogy-Bersenese.** Hogy az országos mozgalmat megindíthassuk, sziveskedjék határozott indítványban fordulni a választmányhoz. — **K. S.-A.-Ujhely.** Sorát ejtjük. — **G. S. Miskolc.** Megőriztük s annak idején visszaküldjük. — **B. B. Poszony.** Őszinte köszönet kezdeményezéseért. Továbbra is buzgólkodjék létrejöttén. A központ részéről hathatós támogatásra számíthat. Küldjön a jövő számba felhívást s lehetőleg úgy intézzék a dolgot, hogy a megalakulás július első napjaira essék, hogy az elnökség is részt vehessen azon. Bővebbet levélben. — **Sch. J. Pécs.** Sajnálattalunkra e számból ki kellett hagyni. Hozzuk. — **Sz. J. Szolnok.** Mindkét ügyben kívánságához képest jártunk el.

Nyom. „CORVINA” (Schlesinger Ignáz) nyomdája, Budapest, rostély-utca.